

**SEVİNÇ ÇOKUM'UN “ROZALYA ANA” HİKAYESİNDE
KIRIM TÜRKLERİNİN GÖÇ HADİSESİ
VE VATAN SEVGİSİ**

*Ayvaz MORKOÇ**

ÖZET

Sevinç Çokum, alt ve orta gelir grubuna ait insanları, gelenek ve törelerini de göz önünde bulundurarak anlattığı hikayelerinde milli unsurları öne çıkarmıştır. Çokum'un önemli sayıdaki roman ve hikayesinde milli kimlik, üzerinde ısrarla durulan kavramlardandır. O, milli kimliği; din, dil, tarih, devlet, gelenek-görenek, dünya görüşü ve sanat gibi unsurlardan müteşekkil değerler manzumesi olarak ele alır. Yazarın milli kimlikle bağlantılı olarak, vatan ve bayrak sevgisine de özel değer verdiği, bunları eserlerinde kutsal kavramlar olarak işlediği görülür. Türk dünyasına yönelik ilgisi bilinen Çokum, “Rozalya Ana” hikayesinde Kırım Türkleri aracılığıyla dünya üzerindeki tüm Türklerin vatan ve bayrak sevgisine dikkat çekmektedir. İncelemeye çalıştığımız Rozalya Ana hikayesinin merkezinde, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ana yurtlarından sürgün edilen Kırım Türkleri yer almaktadır. Bu çalışmamızda hikaye aracılığıyla Kırım Türklerinin çektiği sıkıntılar irdelenecek, onların vatan sevgisi ile toprağı yeniden vatan yapma mücadelesi anlatılarak, değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: “Rozalya Ana” hikayesi, Kırım Türkleri, göç hadisesi, vatan sevgisi, milli kimlik.

**THE IMMIGRATION AND PATRIOTISM OF CRIMEAN
TURKS IN THE STORY “MOTHER ROSALIA” BY
SEVINC COKUM**

ABSTRACT

Sevinc Cokum, accentuates national matters in the stories she wrote considering the traditions and

* Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı,
ayvazmorkoc@gmail.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

practices of the lower and middle class people. A considerable number of novels and short stories by Cokum, persistently deal with “national identity”. She handles the national identity as a concept comprising religion, language, history, state, tradition and practice, world view and art. It is conspicuous in her Works that he pays a special respect to the state and flag, and she handles these concepts as “holy matters”. Her interest in Turkic World is a known fact about Cokum, in “Mother Rosalia” she draws attention to the patriotism and love of flag among Turks by means of Crimean Turks. The centre stage of “Mother Rosalia” is Crimean Turks who were expelled from their motherland in the aftermath of the Second World War. This study aims at revealing the troubles the Crimean Turks faced, the patriotism and their struggle to make a piece of land the homeland.

Key Words: Sevinc Cokum, “Mother Rosalia”, Crimean Turks, immigration, patriotism, national identity.

GİRİŞ

1972 yılında Hisar Dergisi’nde yayımlanan “Bir Eski Sokak Sesi” adlı hikayesiyle edebiyat dünyasına adım atan Sevinç Çokum¹, özellikle hikayelerindeki kadın duyarlılığı ile dikkat çekmektedir. Alt ve orta gelir grubuna ait insanları, gelenek ve törelerini de göz önünde bulundurarak anlattığı hikayelerinde, milli unsurları öne çıkardığı görülmektedir. Hikayeden sonra roman sahasına yönelen ve çok sayıda romanın sahibi olan Çokum, hikayeci kimliğini sürekli muhafaza etmiştir.

Türk Edebiyatı’nda iç göç ve bunun getirdiği sonuçlar, yazarlarımız tarafından hikaye ve romanlarımızda işlenmiştir. Ancak dış göçün, edebi eserlerimizde aynı oranda işlendiğini söylemek güçtür. Dış göç Bekir Yıldız’ın *Türkler Almanya’da* (1966), Fakir

¹T. Erdoğan ve M. Yalçın: “Çokum, Sevinç” *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001, s. 253.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Baykurt'un Duisburg Üçlemesi [*Yüksek Fırınlara* (1983), *Koca Ren* (1986) ve *Yarım Ekmeği* (1997)], Füzün'ün *Berlin'in Nar Çiçeği* (1988), ve Sevinç Çokum'un *Çırpıntılar* gibi romanlarında; Nevzat Üstün'ün *Almanya Almanya* (1965), Bekir Yıldız'ın *Alman Ekmeği* (1974), Yüksel Pazarkaya'nın *Oturma İzni* (1977) gibi hikayelerinde ele alınmıştır. Bunların arasına birkaç eser daha eklemek mümkündür. Fakat yine de eklenebilecek yeni eserlerle bile sayının çok az olduğunu söylemek gerekir².

Sevinç Çokum, hikayelerinde İstanbul'un geleneksel sosyal dokusundan kesitler sunup ruhsal çözümler yaparken, romanlarında sosyal konular kadar tarihe de yer verir. Özellikle Kırım Türklerinin yaşadıklarını, lirik bir dille kaleme alır. Eserleri Tatar, Özbek ve Azeri Türkçesi ile yayımlanmıştır³.

Çokum, *Bizim Diyar*⁴, *Hilal Görününce*⁵ ve *Ağustos Başağı*⁶ adlı romanlarında dış Türkleri ve göç hadisesini ele almış, her birinin olay örgüsünü gerçek tarihi belgelerden yola çıkarak kurgulamıştır. Buna karşılık, hikayelerini genellikle tarihi vak'alar üzerine inşa etmediği anlaşılmaktadır. Bir istisna olmak üzere, *Rozalya Ana* hikayesinin merkezinde İkinci Dünya Savaşı sonrasında ana yurtlarından sürgün edilen Kırım Türkleri yer almaktadır.

Dış Türklere olan ilgisini sürekli vurgulayan yazar, edebi eserde geçmişi anlatmanın halihazıra ve yarınlara ışık tutmak olduğu düşüncesindedir. Ona göre dünü yazmak, bugünün insanında milli bilinci uyanık tutmak bakımından başvurulabilecek bir yoldur.

² Yunus Ayata, "Türk Edebiyatında Dış Göç - Bir Dış Göç Romanı Örneği Olarak Çırpıntılar", *Turkish Studies, International Periodical, For the Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/2, Spring 2008, s. 99.

³ T. Erdoğan ve M. Yalçın, a.g.e., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001: 253.

⁴ Sevinç Çokum, *Bizim Diyar*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 1978.

⁵ Sevinç Çokum, *Hilal Görününce*, Cönk Yayınları, İstanbul 1984.

⁶ Sevinç Çokum, *Ağustos Başağı*, Cönk Yayınları, İstanbul 1989.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Geleceği hesap ederek geçmişte yaşanmış örnekleri sanat aracılığıyla işlemek, bazen sanatın amacı haline gelebilir⁷.

Bu makalede, Sevinç Çokum'un Rozalya Ana hikayesi aracılığıyla Kırım Türklerinin çektiği sıkıntılar irdelenecek; onların vatan sevgisi ile toprağı yeniden vatan yapma mücadelesi anlatılarak değerlendirilmelerde bulunulacaktır.

Rozalya Ana'nın Özeti

Rozalya Ana, Kırım Türkleri ile onların vatan sevgisi üzerine kurgulanmış bir hikayedir. Kırım Türklerinin İkinci Dünya Savaşı sonrasında vatanlarından sürgün edilmeleri ile uğradıkları haksızlık ve zulümler hikayenin ana eksenini oluşturmaktadır. Rozalya Ana hikayesinin anlaşılması, hakkında sağlıklı yorum ve değerlendirmelerde bulunulabilmesi için, o döneme ait tarihi olayların tam olarak bilinmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Kırım Türklerinin, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlarla işbirliği yaptıkları iddiasıyla ülkeden sürgün edilmesi kararı, Stalin tarafından 11 Mayıs 1944'te imzalanır. Bir felaket niteliği taşıyan bu karar uyarınca, Kırım Türklerinin son ferdine varıncaya kadar, ülkeden sürgün edilmesi emredilir. 1944 yılının 17 Mayıs'ı 18 Mayıs'a bağlayan gecesi, kızıl ordu askerleri tarafından yataklarından kaldırılan Kırım Türkleri, hazırlanmaları için yalnızca 15-20 dakika zaman ve ancak ellerinde taşıyabilecekleri kadar eşya almalarına izin verilerek hayvan vagonlarına yüklenir. Tıka basa doldurulan vagonlar, dışarıdan mühürlenerek üç dört hafta sürecek olan yolculuğa çıkarılır. Günlerce yiyecek ve su verilmeyen, cesetlerin dışarı çıkarılmasına müsaade edilmeyen bu yolculuk sırasında; açlık, hastalık ve havasızlık gibi sebeplerle binlerce insan hayatını kaybeder. Sürgünden hiçbir Kırım Türk'ü istisna edilmez. Kızıl ordu saflarında cephe bulunan Kırımlılar, bu gelişmelerden habersiz olarak savaşımaya devam etmektedir. Savaş bittiğinde kahramanlık madalyası alanlar dahil, hepsi sürgüne gönderilir.

⁷ İsa Kocakaplan, "Sevinç Çokum ile Dış Türkler Üzerine Sohbet", *Türk Edebiyatı*, sayı: 189, Temmuz 1989, s. 35.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 4/3 Spring 2009

Kırım Türklerini taşıyan vagonların hemen tamamı Orta Asya (özellikle Özbekistan), Urallar ve Sibirya'da boşaltılır. Sürgün yerlerinde asgari yaşama ve barınma şartları mevcut değildir. Sürgün yolculuğu esnasında ve bunu takip eden ilk birkaç yıl içinde sefalet şartları altında hayatını kaybeden Kırım Türklerinin sayısının 100.000 kişiden az olmadığı ve 18 Mayıs 1944'te sürülenlerin yarısına yakınının hayatını kaybettiği genel olarak kabul edilmektedir⁸.

Sürgünle birlikte Kırım'da, Kırım Türklerinden kalan bütün mallar yağmalandığı gibi, Türk-İslam geçmişine ait bütün tarihi binalar, abide ve eserler yerle bir edilir. Han Sarayı'nın haziresinin bir kısmının dışında, hiçbir Müslüman mezarlığı bırakılmaz. Kırım Türkçesi'nde yazılmış her tür kitap ve yayın Kırım'daki ve Sovyetler Birliği'ndeki diğer kütüphanelerden toplanarak imha edilir. Bahçesaray ve Canköy şehirlerinin isimlerinin dışında, Türkçe isim taşıyan yüzlerce şehir, kasaba ve köyün adı Rusça olanlarla değiştirilir. 1944'ten 1980'lerin sonuna kadar Sovyetler Birliği'nde fiilen "Kırım Tatar" sözünün kullanılması dahi yasaklanır. Ansiklopedilerden ve tarih kitaplarından Kırım Türklerine dair maddeler tamamen çıkarılır. Başka bir ifadeyle, Kırım Türkleri resmi literatürde adeta geçmişte ve halihazırda mevcut olmayan bir halk haline getirilir. Kırım'da Kırım Türklerinden boşalan yerlere, 1944 yazından itibaren Sovyetler Birliği'nin diğer bölgelerinden getirilen Rus ve Ukraynalı nüfus iskan edilir⁹.

Bu sırada henüz 5 yaşında olan Rozalya, ailesiyle birlikte, Özbekistan sınırları içinde bir yere sürgün edilmiştir. Nakledildikleri vagonlarda gayri insani şartlarda yolculuk yapmak zorunda bırakılan Kırım Türklerinin pek çoğu, hayatını kaybeder. Ömrünün büyük bölümünü Özbekistan'da geçiren Rozalya, burada evlenerek çocuk sahibi olur. Kırım'dan sürgün edilenlerin çoğu, vatanlarını bir daha görememelerine rağmen, Rozalya Ana, bu arzusuna kavuşmuştur. Eşi Mustafa

⁸ Hakan Kırımlı, "Kırım", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, cilt: 25, Ankara 2002, s. 462.

⁹ Hakan Kırımlı, a.g.e., s. 462.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Efendi de vefat etmiş, vatanını son bir kez daha görememiştir.

Rozalya Ana'nın zeki ve çalışkan kızı İncinar, girdiği sınavı başararak İstanbul'da okumaya hak kazanmıştır. Rozalya Ana, geleceğe yönelik büyük ümitler taşıdığı İncinar'ı, Kırım'ın aydınlık yüzü olarak görmektedir. Rozalya Ana'ya göre, İncinar, aldığı sağlam eğitimle yurduna dönecek ve Kırım'ın geleceğinin şekillenmesinde önemli roller üstlenecektir.

Eski yurtlarına dönmeyi başarabilmiş az sayıdaki Kırım Türkü, çocuklarını Rozalya Ana'ya emanet ederek para kazanmak amacıyla, kısa süreliğine, yeniden Özbekistan'a dönmüşlerdir. Kazanacakları paralarla Kırım'da başlarını sokabilecek birer ev yapmak arzusundadırlar. Rozalya Ana'nın en büyük ideali ise inşaat halinde bulunan evini tamamlamak ve Kırım Türklerinin sembolü olan damgalı gök bayrağı evinin üstüne asmaktır. Bayrak asma görevini komşunun oğlu Batur üstlenmiştir.

Gecekondu olarak nitelendirilebilecek derme çatma evlerini tamamlayabilmek için Özbekistan'a çalışmaya giden bu insanların, arkalarında bıraktıkları çocukları da vardır. Rus milisleri, Rozalya Ana'nın da bulunduğu bu yeni yerleşim yerini işgal etme niyetindedir. Amaçları Kırım Türklerinin inşa ettikleri evleri tamamen yıkmaktır. Ancak büyük bir kararlılık ve cesaret örneği gösteren Rozalya Ana, milisleri engelleyerek evleri yıkılmaktan kurtarır. Vatan ve millet sevgisi doruk noktaya çıkmış olan Rozalya Ana, Kırım bayrağına olan sevgisini Batur'a da anlatır. 20 yaşlarında olan Batur, milli duyguları kuvvetli olan, vatan sevgisiyle dolu bir gençtir. Bayrak konusundaki konuşmanın ardından bir süre ortalarda görünmeyen Batur, Özbekistan'a gidenlerin geri döndüğü gün, yeniden ortaya çıkar. Rozalya Ana'ya damgalı gök bayrağı verir. Bu olayın ardından evlenme çağına gelmiş olan Batur'a kız istemeye gidilecektir. Büyük cesaret örneği sergileyerek, yeni inşa edilen evleri yıkılmaktan kurtaran Rozalya Ana, halkın gözünde daha da büyümüştür. Kırım Türkleri arasında artık saygın bir yer edinmiş olan Rozalya Ana, Batur'a kız isteme görevini üstlenir. Batur, söylemek istediği halde bir türlü telaffuz edemediği "ana" kelimesini

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

bu kez Rozalya Ana'ya söylemeyi başarır. Rozalya Ana'ya hitaben söylenen "ana" kelimesi onun yüreğinin bir kez daha analık duygularıyla dolmasına vesile olmuştur.

Rozalya Ana'da Kırım Türklerinin Göç Hadisesi ve Vatan Sevgisi

Başka ülkelerin egemenliği altında bulunan topluluklarda, zorla isim değiştirmek çokça karşılaşılan bir uygulamadır. Hikayenin baş kişisi Rozalya'ya, annesi Raziye adını vermek ister; ancak Rus nüfus memuru bu isteği göz ardı ederek kayıtlara Rozalya adını geçirir¹⁰:

Rozalya, Rozalya... Sana bu adı kim verdi?

- Anam Raziye olsun istermiş. Ninemin adıymış. Lakin Urus, yazıvermiş nüfusa Raziye diye... Rozalya, Raziye'den daha güzel demiş... Anamla babamın da kulaklarına hoş mu gelmiş ne, Rozalya olup çıkmışım.

Hikayeye göç ve göçün ortaya çıkardığı acılar hakimdir. Rozalya Ana, henüz 5 yaşında iken ilk kez göçle tanışır. Göçün sebep olduğu acılar bir ömür boyunca sürmüş, adeta onun ruhuna işlemiştir. Kızı İncinar'ın kendisi gibi olmasını istemeyen Rozalya Ana, onun yüzünün gülmesini arzulamaktadır¹¹:

Göç, göç, göç... Rozalya kendini bildi bileli bu sözdü evlerini, tarlalarını, göklerini sularını kuşatan. Hep o duyguyla yarımlıkla, yetimlikle bakırdı çevresine. Çocukken de şimdi de... Ama İncinar, gülmek için yaratılmış kızı bu acıları pek bilmezdi... Bilse bilse herkes gibi yokluğu bilirdi o kadar.

Yurtlarından sürülen Kırım Türklerinin maruz kaldıkları sıkıntıları ve çektikleri eziyetleri ele alan hikayede Sevinç Çokum, Rozalya Ana'nın ağzından dikkat çeken açıklamalar yapar. Huzur ve mutluluğu bulamayan sürgün insanları, gençliklerini hapisane mahkumları gibi tek tip elbiseler içinde, pamuk

¹⁰ Sevinç Çokum, *Rozalya Ana*, s. 15.

¹¹ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 11.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

tarlalarında çalışarak geçirmişlerdir. Yüzlerindeki tebessüm, sürgün gülüşünden öteye geçememiştir¹²:

*“Ah ah gençliğimiz... dedi. Güldük
gülmesine de hep bir örnek entarilerimizle
pamuk toplayan kadınlar olduk Ferideciğim.
Gülüşümüz sürgün gülüşüydü be anam.*

Rozalya Ana ve ailesinin sürgünden önce Kırım’da oturdukları büyük bir evleri vardır. Özbekistan’a zorla gönderilmelerinden sonra, saray yavrusunu andıran bu büyük ev, Ruslara verilmiştir. Artık orada bir daha oturamayacaklardır. Çokum, binlerce Kırım Türkünün yaşadığı trajediyi, Rozalya Ana’nın ağzından okuyucuya nakleder. Kırım Türkleri kara yük vagonlarına tıklıp meşakkatli yolculuğun ardından Özbekistan’a sürgün edilmişlerdir. Trende can veren insanların yol kenarlarına atılması ise yürek burkan görüntüler oluşturmuştur¹³:

*Bizi o kara vagonlara tıkip sürdüklerinde
ben beş yaşındaydım. Bir ayda vardık oralara.
Yollarda ölen ölene Gülşah Balam. Atardılar
öleni hayvan yavrusu gibi yolun bir kıyısına.
Taşıdığımız canın kıymeti işte bu kadardı.*

Rozalya Ana, yaşadığı olumsuzlukları tek tek sıralar. O ve ailesi binlerce Kırım Türkü ile birlikte Özbekistan’ın Semerkant şehri yakınlarında trenden indirilir. Anne ve babası pamuk tarlalarında gayri insani şartlar altında, zorla çalıştırılır. Onlara barınak olarak verilen mekanlar, mezardan farksızdır. Kötü şartlara dayanamayıp hayatını kaybeden çok sayıda Kırım Türkü vardır. Rozalya Ana’ya göre bu insanlar, adeta ölüme mahkum edilmişlerdir. Mezar ev olarak nitelenen mekanlardan uzun zaman sonra kurtulabilen insanlar, yeryüzünü bile yadırgar hale gelmişlerdir¹⁴.

Vatanı kutsal bir varlık olarak gören Rozalya Ana, sevgiyle bağlı olduğu Kırım’ı yeniden vatan haline getirme düşüncesindedir. Bunun yolu, zorla çıkarıldıkları topraklarına geri dönmek; bütün yasaklamalara rağmen derme çatma da olsa evler yaparak buraya kök salmaktır.

¹² Sevinç Çokum, a.g.e., s.14.

¹³ Sevinç Çokum, a.g.e., s.14.

¹⁴ Sevinç Çokum, a.g.e., s.14.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Onun kendisi için kurduğu hayal ise, yarım kalmış inşaatını tamamlayarak evine yerleşmektir¹⁵:

Rozalya Ana evini düşünürdü. Yarı yarıya örülmüş duvarlarıyla penceresiz, kapısız evciğini... Onun evi toprak üstünde baharın baş veren sarı çiğdemler gibi olacaktı.

Yüzyıllar boyunca yaşadıkları ata topraklardan çıkarılan Kırım Türkleri, geri döndükleri vatanlarında kendini birer yabancı gibi hissetmektedir. Sürgün öncesinde, gür sularıyla dikkat çeken Salgır nehrinin bile suyu azalmıştır. Diğer bir ifadeyle, Sovyet hükümetinin müdahalesiyle kendi vatanlarına başkalaşan Kırım Türkleri gibi, Salgır nehri de başkalaşmış, durgun akmaya başlamıştır¹⁶.

Rozalya Ana'nın kızı İncinar'ın, canı bir gün çilek çeker. Bir kişinin ortalama 300 ruble aylık maaş aldığı sırada bir kilo çileğin fiyatı 100 rubledir. Fiyatı yüksek olduğundan alıp kızına yedirmedeği için üzülmemektedir. Eskiden çileği bolca yiyebildiklerini, ancak o bolluğun Kırım'da artık bulunmadığını söyler. Ardından kullandığı ifadeler, vatan için her türlü zorluğa katlanmak gerektiğini vurgulaması yönünden dikkat çekicidir¹⁷:

Şimdi böyle oldu. Dar günlerdir. Orası da bizim sürgün yerimizdir. Burası ise vatanımız. Vatanımızda aç kalsak da razıyım.

Orta Asya'nın ve Sibirya'nın sürgün bölgelerinden Kırım'a tekrar dönüp çadır evler veya derme çatma yapılar yapanlar, maddi sıkıntılar içindedir. Yarım kalan evlerini tamamlayabilmek için Özbekistan'a gidip para kazanmaya çalışmaktadırlar. Orada biriktirebildikleri sınırlı miktardaki parayı daha zaruri ihtiyaçları için değil, Kırım'da yarım kalan inşaatları için kullanmayı tercih ederler.

Özbekistan'a para kazanmaya giden erkekler, inşa halindeki küçük evlerini, her türlü tehlikeye karşı Rozalya Ana'ya emanet etmektedir. Kırım Türklerinin, her

¹⁵ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 8-9.

¹⁶ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 13.

¹⁷ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 9.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

geçen gün daha büyük bir hürmetle bağlandığı ve “ana” diye hitap ettiği Rozalya Ana, yalnızca evleri değil, kadın ve çocukları da tehlikelerden korumaktadır. Yeni ev yapanların en çok korktukları şey, milislerin gelip evleri yıkmasıdır. Rozalya Ana, ne pahasına olursa olsun evlerine zarar verilmesine müsaade etmeyeceğini söyleyerek onlara rahatlatmaya çalışmaktadır¹⁸.

Bir süre sonra milislerin evleri yıkmak için geldikleri görülür. Rozalya Ana, bu girişimi engellemek için türlü çareler düşünmektedir. Bu uğurda can vermeyi çoktan göze almıştır¹⁹:

Rozalya Ana, kapısız damsız dört duvarın önünde gitti geldi. Yüreği darlandı.

Sırtı terledi. Evin etrafında yukarılardan inmiş bir dişi kurt gibi soluyarak dolandı.

- Hele Batur Can, Huda yardımcımızdır. Büsbütün arkasız saymayalım kendimizi. Gelsinler hele... Gelsinler bakalım göreceklerini görsünler. Şimdi tez şu petrol tenekelerini getir buraya.

.....

- Şu evlerimiz, yurdumuz Kırm için birinin kendini feda etmesi iyi mi olur, kötü mü? Kibritini ver Batur Can...

Sonunda milisler gelip etrafı kuşatır ve halkın eşyalarını toplayarak evleri boşaltmasını ister. Ancak kesin kararlı olan Rozalya Ana'nın pes etmeye niyeti yoktur²⁰:

Rozalya Ana, uzun boyu ve güçlü gövdesiyle birkaç adım öne çıktı.

-Ya kırk dördüncü yılda elimizden aldığınız evlerimizi verin, ya da çekip gidin buradan. İlişmeyin evciklerimize. Yok eğer ilişeceğiz dersiniz işte şu tenekedeki petrolü üzerime döküp kendimi yakacağım.

¹⁸ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 10.

¹⁹ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 16.

²⁰ Sevinç Çokum, a.g.e., s. 17.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Kararlı ve tavizsiz duruşuyla milisler üzerinde tesir bırakan Rozalya Ana, Kırım Türklerine ait inşa halindeki çok sayıda evi yıkılmaktan kurtarır. Aslında onun yıkılmaktan kurtardığı değerler arasında, Kırım Türklerinin umutları da vardır.

Sonuç

Sevinç Çokum, önemli sayıdaki roman ve hikayesinde milli kimlik kavramı üzerinde durmuştur. O, milli kimliği; din, dil, devlet, tarih, gelenek-görenek, sanat gibi unsurlardan meydana gelen değerler manzumesi olarak görmektedir. Yazarın milli kimlik kavramıyla bağlantılı olarak vatan ve bayrak sevgisine hususi değer yüklediği ve bunları eserlerinde kutsal kavramlar şeklinde işlediği anlaşılmaktadır. Türk dünyasına yönelik ilgisi bilinen Çokum, "Rozalya Ana" hikayesinde Kırım Türkleri aracılığıyla dünya üzerindeki tüm Türklerin vatan ve bayrak sevgisine dikkat çekmektedir.

Sevinç Çokum, eserlerinde Türk milletinin hayatına, inancına, değerlerine, hayat şekline, kısacası bizi biz yapan unsurlara büyük ölçüde yer vermiştir. Onun duyguları, inancı ve savunduğu ilkeler, Türk halkının değer dünyasından alınmadır. Vatan, tarih, ahlakın üstünlüğü, insanlara acımak, çocuk sevgisi Çokum'un eserlerinde dokunaklı bir dille anlatılır²¹.

Rozalya Ana, Kırım'a dönen ve yeni baskılara rağmen evini kurmaya çalışan, kızını İstanbul'da okutan, kısaca bugünün sıkıntılarına dayanırken yarını hazırlayan kadınlardandır²². Başta yalnızca kendi kızı İncinar'ın anası olan Rozalya karakteri, hikaye ilerledikçe cefakarca tavrı ve tutumuyla giderek tüm Kırım Türklerinin "Rozalya Ana"sı mertebesine yükselmiştir.

Vatan ve bayrak sevgisini güçlü bir sesle dile getirmesi ve milli kimliği öne çıkarması Sevinç Çokum'un artan bir ilgi ve dikkatle okunmasına vesile olmaktadır.

²¹ Ahmet Kabaklı, *Türk Edebiyatı (Hikaye ve Roman)*, 5. cilt, Türk edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, 9. basım, s. 609.

²² İnci Enginün, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergah Yayınları, İstanbul, Ekim 2002, s. 360-361.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

KAYNAKÇA

- ARGUNŞAH, Hülya, “Kadın Duyarlılığı Açısından Sevinç Çokum’un Hikayeleri”, *Kadın / Woman 2000*, cilt /wolume: 1, sayı / issue: 1, Haziran / June, 2000, s. 77-95.
- AYATA, Yunus, “Türk Edebiyatı’nda Dış Göç - Bir Dış Göç Romanı Örneği Olarak Çırpıntılar”, *Turkish Studies, International Periodical, For the Languages Literature anda History of Turkish or Turkic*, Volume: 3/2, Spring 2008: 97-122.
- ÇOKUM, Sevinç, *Bizim Diyar*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 1978.
- ÇOKUM, Sevinç, *Hilal Görününce*, Cönk Yayınları, İstanbul 1984.
- ÇOKUM, Sevinç, *Ağustos Başağı*, Cönk Yayınları, İstanbul 1989.
- ÇOKUM, Sevinç, “Sevinç Çokum’la Söyleşi: Yazmak İnsanın Kendisi İle Savaşıdır”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, yıl: 5, sayı: 51, Mayıs 2004: 13-18.
- ENGİNÜN, İnci, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergah Yayınları, İstanbul, Ekim 2002.
- ERDOĞAN, T. ve M. Yalçın: “Çokum, Sevinç” *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001: 253-254.
- KABAKLI, Ahmet, *Türk Edebiyatı (Hikaye ve Roman)*, 5. cilt, Türk edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.
- KIRIMLI, Hakan, “Kırım: Rus İdaresi Dönemi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, cilt: 25, Ankara 2002: 458-464.
- KOCAKAPLAN, İsa, “Sevinç Çokum ile Dış Türkler Üzerine Sohbet”, *Türk Edebiyatı*, sayı: 189, Temmuz 1989: 35-38.
- TOKAY, Murat, “Yazar Sevinç Çokum İle Bir Söyleşi: Her Şeyi Yazabileceğimi Bu Romanda İspat Etmek İstedim.”, *Zaman Gazetesi Kitap Eki: Kitap Zamanı*, 03 Aralık 2007.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*